

	URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU		
	Opracowania sygnałne	Data opracowania: grudzień 2011	
	Kontakt: e-mail: uspoz@stat.gov.pl tel.: 61 2798320; 61 2798325	http://www.stat.gov.pl/poznan	

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2010 R.

Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania gruntów

Ogólna powierzchnia województwa wielkopolskiego wynosi 2982,7 tys. ha, co stanowi 9,5% powierzchni Polski. Geodezyjna powierzchnia użytków rolnych, według stanu w dniu 1 stycznia 2010 r., wynosiła 1948,4 tys. ha, czyli 65,3% powierzchni Wielkopolski¹ i 10,3% powierzchni użytków rolnych kraju. Powierzchnia gruntów leśnych zadrzewionych oraz zakrzewionych obejmowała 790,7 tys. ha, co stanowiło 26,5% obszaru Wielkopolski. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (tereny mieszkaniowe, przemysłowe i komunikacyjne oraz użytki kopalne) w ogólnej powierzchni województwa wynosił 5,0%, wód – 1,4%, a nieużytków – 1,2%.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, tj. takich, które całkowicie utraciły przydatność do produkcji rolnej lub leśnej na skutek działalności przemysłowej i wydobywczej, w końcu 2010 r. wynosiła 9,6 tys. ha, stanowiąc 15,7% gruntów krajowych wymagających rekultywacji.

W 2010 r. w Wielkopolsce zrekultywowano 288 ha gruntów (o 55,8% mniej niż w roku 2009), a 141 ha (o 47,6% mniej niż przed rokiem) zagospodarowano. Grunty zrekultywowane w 85,1% przeznaczono na cele rolnicze; podobnie uczyniono z 70,2% gruntów zagospodarowanych.

Zanieczyszczenia powietrza

W 2010 r. za szczególnie uciążliwe dla środowiska w województwie wielkopolskim uznano 128 zakładów (w roku poprzednim 125 zakładów), które wyemitowały łącznie 5,6 tys. ton pyłowych zanieczyszczeń powietrza, pochodzących głównie ze spalania paliw (89,7%). W skali kraju wyemitowane zanieczyszczenia pyłowe stanowiły 9,0%. Emisja zanieczyszczeń gazowych w Wielkopolsce wyniosła 16801,3 tys. ton, co stanowiło 8,7% emisji krajowej.

---

¹ W niniejszym opracowaniu nazwy: *województwo wielkopolskie* i *Wielkopolska* są używane zamiennie.

Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz gazy cieplarniane (dwutlenek węgla i metan). W 2010 r. w Wielkopolsce emisja dwutlenku siarki wyniosła 30,7 tys. ton, tlenków azotu – 23,9 tys. ton, a dwutlenku węgla – 16722,2 tys. ton. Ponadto do atmosfery wyemitowano 15,7 tys. ton metanu oraz 7,5 tys. ton tlenku węgla.

Rozmiary zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych w Wielkopolsce w 2010 r. okazały się większe niż w poprzednim roku o 18,9%, a gazowych mniejsze o 4,5%. Do atmosfery trafiło mniej tlenków azotu (o 3,1%), tlenku węgla (o 1,1%), dwutlenku siarki (o 2,3%) oraz dwutlenku węgla (o 4,5%), wzrosła natomiast emisja metanu (o 13,2%). W 2010 r. w Wielkopolsce na 1 km² wyemitowano przeciętnie 0,2 ton zanieczyszczeń pyłowych i 2,7 ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). Największy udział w emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w województwie wielkopolskim miały przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu tureckiego, które wyemitowały 41,2% ogółu zanieczyszczeń pyłowych i 26,0% zanieczyszczeń gazowych, a także zlokalizowane w Koninie (odpowiednio: 10,2% i 52,5%) oraz Poznaniu (odpowiednio: 7,7% i 10,1%).

Według stanu na koniec 2010 r., spośród 128 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza atmosferycznego w województwie wielkopolskim urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 88 zakładów (68,8%), a urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 19 zakładów (14,8%). W zainstalowanych urządzeniach zatrzymano bądź zneutralizowano 1274,8 tys. ton pyłów, czyli 99,6% ogółu wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (podobnie jak w roku 2009) oraz 122,4 tys. ton gazów, tj. 60,7% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wytworzonych w województwie (64,2% w 2009 r.). Najwyższe współczynniki redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w powiatach grodziskim (100,0%) i tureckim (99,4%) oraz w Koninie (99,9%) i Poznaniu (99,7%). Zanieczyszczenia gazowe w największym stopniu zostały zredukowane w powiatach wągrowieckim (97,0%) i ostrzeszowskim (80,0%) oraz w Koninie (85,3%).

Gospodarka wodno-ściekowa

Woda, jako ważny element środowiska, ma istotny wpływ na gospodarkę narodową. W 2010 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa wielkopolskiego wynosiły 1618,7 hm³ i stanowiły 9,4% zasobów krajowych. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2010 r. wyniósł 1582,0 hm³, co stanowiło 14,6% poboru wody w kraju. Największa ilość wody (80,1%) była pobierana na cele produkcyjne. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrano 12,7%, a na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych – 7,3% (tę ilość wody zużyto do nawodnienia 21,0 tys. ha użytków rolnych i leśnych oraz do napełnienia 4,8 tys. ha stawów rybnych). Woda na cele produkcyjne pochodziła głównie z ujęć powierzchniowych (w 98,4%), podczas gdy woda na cele gospodarki komunalnej – głównie z ujęć podziemnych (w 91,2%).

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej w 2010 r. zmniejszył się – w porównaniu z poprzednim rokiem – o 15,4%, co spowodowane było głównie spadkiem (o 18,6%) zapotrzebowania na cele produkcyjne.

W 2010 r. w województwie wielkopolskim do wód i do ziemi odprowadzono łącznie 1430,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 15,5% ścieków odprowadzonych w kraju. Bezpośrednio z zakładów do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 1324,8 hm³ ścieków

przemysłowych (wśród których 92,9% stanowiły wody chłodnicze – umownie czyste), natomiast 105,6 hm³ odprowadzono siecią kanalizacyjną.

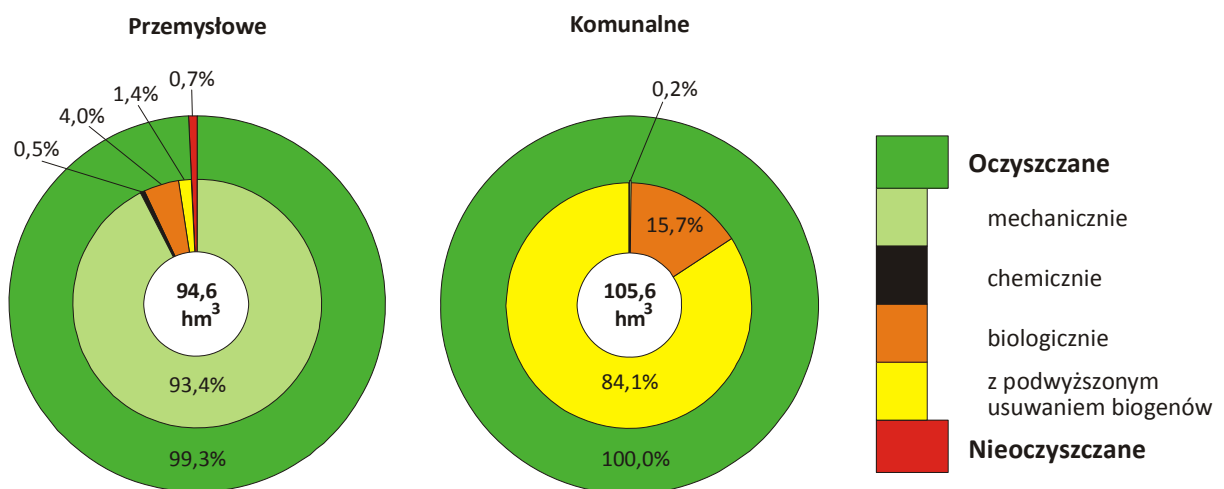
W roku 2010 w Wielkopolsce wytworzono o 16,3% mniej ścieków niż w 2009 r. Ilość ścieków odprowadzana bezpośrednio z zakładów przemysłowych do wód lub ziemi spadła o 17,3%, a ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną – o 2,0%. Oczyszczania wymagało w Wielkopolsce 200,2 hm³ ścieków (8,6% krajowych ścieków wymagających oczyszczenia), z czego oczyszczono 99,7%. Najwięcej ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzono w powiatach tureckim (25,5%) i konińskim (19,5%) oraz w Poznaniu (16,8%).

W 2010 r. w Wielkopolsce 10,2% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia stanowiły ścieki oczyszczane biologicznie (podobnie jak w roku poprzednim). Oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów poddano 45,0% ścieków (46,4% w 2009 r.). W sposób niedostateczny, tzn. mechanicznie, oczyszczono 44,2% ścieków przemysłowych i komunalnych (w 2009 r. oczyszczono w ten sposób 40,5% ścieków). Z pozostałych 0,6 hm³ ścieków nieoczyszczanych (stanowiących 0,3% ścieków wymagających oczyszczenia) 95,5% odprowadzono bezpośrednio z zakładów produkcyjnych.

W 2010 r. w województwie wielkopolskim działało 419 oczyszczalni ścieków (308 komunalnych oraz 111 przemysłowych).

W 2010 r. długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) w Wielkopolsce wynosiła 9520,8 km i w porównaniu z 2009 r. zwiększyła się o 488,5 km, tj. o 5,4%.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZENIA W 2010 R.

Odpady przemysłowe i komunalne

Uciążliwość odpadów przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów. Według stanu na koniec 2010 r., w Wielkopolsce na składowiskach zakładów pracy nagromadzono 51140,0 tys. ton odpadów uciążliwych dla środowiska (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 3,0% odpadów krajowych. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 1,7 tys. ton nagromadzonych odpadów.

W ciągu roku w 242 zakładach objętych obserwacją statystyczną wytworzono 5170,8 tys. ton odpadów (4,6% odpadów krajowych), co w porównaniu z rokiem 2009 oznacza spadek o 8,9%. Spośród ogółu wytworzonych odpadów odzyskowi poddano 65,8%, a 32,5% unieszkodliwiono. Najwięcej odpadów wytworzono w Koninie (34,4%), w Poznaniu (13,4%) oraz w powiecie tureckim (7,7%). Niezrekultywowane tereny składowania odpadów w Wielkopolsce zajmowały 632,7 ha.

Odpady komunalne, powstałe w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności, uciążliwe dla środowiska, gromadzone są na składowiskach kontrolowanych. W 2010 r. zakłady oczyszczania w Wielkopolsce zebrały 820,8 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (91,5% z nich zdeponowano na składowiskach) oraz 94,2 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych. W porównaniu z poprzednim rokiem ilość zebranych odpadów zmieszanych wzrosła o 1,4%, a odpadów wyselekcjonowanych o – 6,2%. Odpady w Wielkopolsce wywożone były na 68 składowisk, zajmujących łącznie 278,2 ha.

Ochrona przyrody

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, według stanu na koniec 2010 r., zajmowały w Wielkopolsce 948,4 tys. ha, czyli 31,8% ogólnej powierzchni województwa i 9,4% prawnie chronionej powierzchni kraju. Na 1 mieszkańca Wielkopolski przypadało 2774 m² powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej. Obszary chronionego krajobrazu zajmowały 79,5% terenów prawnie chronionych województwa, parki krajobrazowe – 18,8%, parki narodowe – 0,8%, a rezerwy przyrody – 0,4%. Jako pomniki przyrody zakwalifikowano 3809 obiektów.

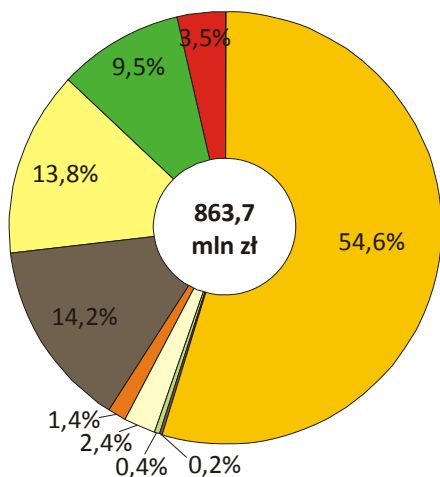
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska wymaga nakładów na inwestycje ekologiczne. W 2010 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w Wielkopolsce wyniosły 863,7 mln zł. Kwota ta stanowiła 7,9% krajowych nakładów na ochronę środowiska i 4,6% ogółu nakładów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim. Środki przeznaczone na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły 65,6% ogółu nakładów służących ochronie środowiska; na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 19,2% tej kwoty, a na gospodarkę odpadami – 12,2%.

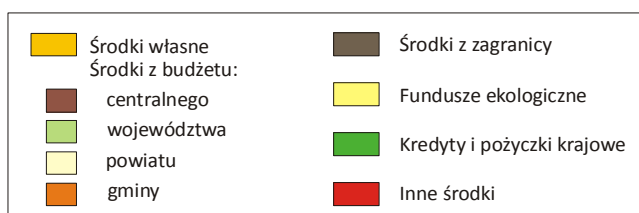
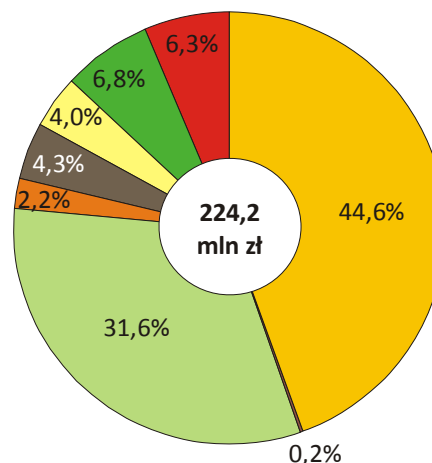
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2010 r. w Wielkopolsce wyniosły 224,2 mln zł, tj. 6,3% nakładów krajowych na ten cel i 1,2% ogółu nakładów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim. Na ujęcia i doprowadzenie wody przeznaczono 44,5% wydatków, na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 22,6%, na zbiorniki wodne – 8,9%, na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp – 5,8%, a na regulację oraz zabudowę rzek i potoków – 18,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego nakłady służące ochronie środowiska wyniosły 253 zł, a służące gospodarce wodnej – 66 zł.

NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2010 R.

Wydatki służące ochronie środowiska

Wydatki służące gospodarce wodnej

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną w województwie wielkopolskim to m.in.:

- 4 oczyszczalnie ścieków komunalnych – o łącznej przepustowości 8721 m³/dobę;
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca: ścieki – o długości 453,2 km oraz wody opadowe – o długości 99,5 km;
- ujęcia wodne – o wydajności 10,5 dm³/dobę;
- sieć wodociągowa – o długości 325,3 km;
- 1 składowisko dla odpadów komunalnych o powierzchni 3,7 ha.

Podstawowe wskaźniki z zakresu ochrony środowiska w 2010 r. ukazujące Wielkopolskę na tle innych województw prezentuje poniższa tablica:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń powietrza ^a		Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane odprowadzane do wód i do ziemi w % wymagających oczyszczania	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b w % ludności ogółem	Odpady ^c wytworzone w ciągu roku	
	pyłowych	gazowych				na 1 km ² w tonach	w tym pod- dane odży- skowi w %
	w %						
P O L S K A	99,7	57,4	34,8	92,4	65,2	362,9	74,3
Dolnośląskie	99,8	90,9	23,3	92,4	77,1	1682,0	69,0
Kujawsko-pomorskie	99,1	36,6	13,6	97,5	70,8	126,2	73,8
Lubelskie	98,5	81,6	14,8	99,3	53,7	193,5	79,5
Lubuskie	98,8	0,8	7,5	98,6	68,4	65,4	77,2
Łódzkie	99,9	64,5	17,6	99,5	66,2	338,8	14,7
Małopolskie	99,5	45,9	36,0	97,9	55,9	401,1	89,8
Mazowieckie	99,6	40,1	79,5	81,4	53,2	156,2	59,2
Opolskie	99,9	71,2	13,0	83,0	65,8	90,7	79,7
Podkarpackie	99,4	32,4	17,1	98,7	64,1	58,8	80,5
Podlaskie	98,8	13,4	4,6	99,9	63,3	35,3	86,5
Pomorskie	99,1	66,7	12,4	99,5	80,5	99,5	81,3
Śląskie	99,6	29,6	38,8	86,4	72,0	2879,1	93,8
Świętokrzyskie	99,8	46,5	119,8	67,8	49,5	167,7	96,9
Warmińsko-mazurskie	97,7	7,1	5,9	99,4	72,1	41,8	88,6
Wielkopolskie	99,6	60,7	53,0	99,7	63,0	173,4	65,8
Zachodniopomorskie	99,5	46,7	71,3	99,5	79,7	261,1	35,2

^a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^b Na podstawie szacunków. ^c Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady komunalne ^a stałe zebrane na 1 mieszkańca w kg	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona		Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące:			
		w % powierzchni ogółem	na 1 mieszkańca w m ²	ochronie środowiska		gospodarce wodnej	
				w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	na 1 mieszkańca w zł	w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	na 1 mieszkańca w zł
P O L S K A	241	32,4	2655	5,0	286	1,6	93
Dolnośląskie	321	18,5	1285	3,9	244	1,6	100
Kujawsko-pomorskie	225	31,8	2760	4,7	239	2,5	128
Lubelskie	142	22,7	2649	4,9	189	1,8	67
Lubuskie	275	38,9	5380	3,1	230	1,8	135
Łódzkie	241	19,7	1418	5,8	316	1,3	68
Małopolskie	205	52,0	2387	3,8	182	2,7	131
Mazowieckie	274	29,7	2013	2,9	242	1,4	114
Opolskie	235	27,2	2491	7,0	319	1,5	66
Podkarpackie	153	44,7	3792	6,0	295	1,5	75
Podlaskie	196	32,0	5433	5,1	216	2,3	99
Pomorskie	285	32,7	2670	6,4	374	1,9	108
Śląskie	272	22,1	589	5,6	319	0,8	47
Świętokrzyskie	146	64,5	5970	8,7	461	1,8	96
Warmińsko-mazurskie	215	46,6	7890	6,1	282	1,8	84
Wielkopolskie	240	31,8	2774	4,6	253	1,2	66
Zachodniopomorskie	284	21,1	2849	12,6	616	3,1	151

^a Dane szacunkowe.

Opracowanie: Krzysztof Olejniczak – Ośrodek Statystyki Krótkookresowej.